

Alegat. 132.

Sprawozdanie

Komisji edukacyjnej o wniosku p. Pawła Popiela w sprawie internatów dla uczniów Seminarjum nauczycielskiego we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Dnia 20 czerwca r. b. złożył poseł Paweł Popiel do łaski Marszałkowskiej wniosek treści następującej:

„Wniosek.

Zauważywszy, że wobec powiększającej się liczby szkół ludowych zastęp nauczycieli, odpowiednich swemu powołaniu, jest koniecznie potrzebny;

zważywszy, że społeczeństwu na wychowaniu religijno-moralnem tych nauczycieli w wysokim stopniu zależy;

zważywszy, że suma na stypendya dla uczniów seminarjów nauczycielskich, przez Państwo i kraj przeznaczona, daleko korzystniej użytą być nie mogła, gdyby uczniom tym zapewnić nie tylko jak dotąd naukę, ale utrzymanie i nadzór wychowawczy w zakładach zamkniętych (internatach), urządzonych wedle dołączonych do niniejszego wniosku zasad,

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby w porozumieniu z Radą szkolną urządził i otworzył do 1 listopada b. r. wedle dołączonych zasad internat przy seminarjum nauczycielskiem tymczasowo w mieście Lwowie“.

Do wniosku tego dodał wnioskodawca zasady w ośmiu artykułach ujęte, wedle których miałyby być urządzone internaty w ogóle, a na razie internat przy Seminarjum nauczycielskiem we Lwowie. Zasady te są następujące:

Art. I.

W celu wychowania nauczycieli ludowych otwartym będzie z dniem 1 listopada w mieście Lwowie, zakład wychowawczy, na liczbę 60 uczni obrachowany, w którym pod nadzorem specjalnym i właściwą karnością przyszli nauczyciele szkół ludowych na lat 3 przyjmowani będą,

Art. II.

Kandydaci do stanu nauczycielskiego znajdą w zakładzie darmo mieszkanie, pożywienie, opiekę dla zdrowia i nadzór moralny.

Art. III.

Karności domowej jak najzupełniej poddać się winni; osobne przepisy, porządek i rozciągłość tej karności oznaczają.

Art. IV.

Uczniowie zakładu uczęszczać będą na kursa pedagogiczne naukowe w dotychczasowych seminariach udzielane, jeśli władza nie uzna za właściwsze, zupełne połączenie kursów seminaryjskich z internatą; nauka religii udzielaną będzie w zakładzie samym za pośrednictwem katechety polskiego albo ruskiego stósownie do przewagi liczebnej uczniów; gdyby się znajdowali uczniowie protestancy, tym pastor miejscowy udzieli nauki religii.

Art. V.

Koszta obrachowane na każdego ucznia po złr. 200 poniesie fundusz krajowy. Zakład może przyjmować także uczniów, którzyby sami od siebie albo ich rodzice opłatę w powyżej oznaczonej kwocie wkładać chcieli.

Art. VI.

Uczeń, któryby dłużej jak 2 lata w jednej został klasie, wydalonym z zakładu zostanie; wydalonym zostanie nadto każdy uczeń, któryby przez niekarność albo niemoralność na to zasłużył.

Art. VII.

Każdy uczeń, który na koszcie publicznym lat 3 pozostawał i zdał egzamin nauczycielski, obowiązany przynajmniej lat 6 w służbie krajowej jako nauczyciel zostawać. Zakład przyjmuje uczniów wyznania chrześcijańskiego nie młodszych jak lat 16, ani starszych nad lat 21; mający być przyjęty oprócz świadectwa moralności, władzy miejscowej i właściwego proboszcza, winien zdać egzamin z 2. klasy gimnazyalnej, a głównie odznaczyć się porządkiem pismem.

Art. VIII.

Sejm krajowy zgodnie z powyższymi artykułami przeznacza na urządzenie internatu na uczni 60 we Lwowie kwotę złr. 15.000, znosi zaś wszelkie pozycye, umieszczone w budżecie na poczet stypendyów dla nauczycieli wiejskich we Lwowie przeznaczonych“.

Komisya edukacyjna, której Wysoki Sejm polecił przytoczony wniosek do zbadania i zdania o nim sprawy, nie z zupełnie nową miała tym razem do czynienia sprawą. Wszak już w roku 1876 ten sam poseł poruszył był w osobnym wniosku tę samą sprawę, o której ówczesna Komisya edukacyjna także z polecenia Wysokiego Sejmu z dnia 20 kwietnia złożyła sprawozdanie.

W sprawozdaniu oném, komisya mając na uwadze ubóstwo młodzieży, garniącej się do seminariów nauczycielskich, zwróciła uwagę Wysokiego Sejmu:

a) na potrzebę dostarczenia tym ubogim uczniom, a przyszłym nauczycielom dzieci ludu, zdrowego a spokojnego schronienia;

b) na wpływy otoczenia, wśród którego ubogi uczeń, szukający jak najtańszego pomieszkania, dziś zostawać musi, na wpływy, które w niejednym przypadku szkodliwie nań działać mogli;

c) na skutki korzystne. wynikające ze wspólnego seminarzystów pożycia w czasie uczęszczania do seminaryum, zatém i przysposabianiu się do przyszłego zawodu; na skutki które upatrywała w wyrabiającym ze spólnego pożycia koleżeństwa, w zawiązujących się w młodości ściślejszych i trwalszych między kandydatami do stanu nauczycielskiego na przyszłość węzłów, które łącząc i późniéj już nauczycieli, ułatwiałyby połączonemi siłami spełnienia głównego zawodowi wytkniętego zadania możność łatwiejszego poznawania rozwijających się charakterów nauczycieli przyszłych, jaką następuje wspólne młodych seminarzystów pożycie.

Wreszcie nie spuściło owe sprawozdanie z roku 1876 i téj okoliczności z uwagi, że wobec znacznego rozległego w Seminaryum nauczycielskiem przepisanego zakresu nauki, któremu tylko przy usilnej pracy domowej pozaszkolnej podołać można, praca ta spokojnego potrzebuje schronienia, a tembardziej, że ów zakres nauk zawiera w sobie także przedmioty, wymagające wprawy z częstego ćwiczenia się wynikającej. Przedmiotami takimi są: sadownictwo, ogrodnictwo, muzyka, w których postęp głównie na prasy pozaszkolnej polega. Te względy mając na oku, komisya edukacyjna ówczesna, myśl urządzenia internatów za pożyteczną uważając, ówczesny wniosek p. Pawła Popiela poparła i Wysokiemu Sejmowi do przyjęcia zaleciła.

A gdy stosunki uczniów seminaryów od owego czasu wcale się nie zmieniły, a względy w sprawozdaniu z roku 1876 wyłuszczone i dziś istnieją, przeto komisya edukacyjna i dziś tak samo patrząc na sprawę za wznowionym wnioskiem p. Pawła Popiela się oświadcza.

Co do zasad, do wniosku przez wnioskodawcę dodanych, komisya edukacyjna poczytuje sobie za obowiązek zauważyć, że ustęp w artykule IV. zawarty, tyczący się udzielania nauki religii w zakładzie, tudzież ustęp artykułu VII., przypisujący warunki, pod którymi uczeń ma być przyjęty do internatu, są zbyteczne, gdyż sprawy w ustępach tych objęte, unormował już statut organizacyjny seminaryów nauczycielskich; ułożeniem zaś osobnego dla internatu regulaminu zajmą się władze, które wniosek p. Pawła Popiela do urządzenia internatu powołuje.

Komisya edukacyjna wnosi zgodnie z wnioskiem jéj przekazanym:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

„Wzywa się Wydział krajowy, aby w porozumieniu z Radą szkolną krajową urządził i otwarł dnia 1 listopada b. r. internat przy Seminaryum nauczycielskiem tymczasowe we Lwowie.“

We Lwowie dnia 14 Lipca 1880.

Przewodniczący:

Dr. Majer.

Sprawozdawca:

Zygmunt Sawczyński.

